

Paleolitik in mezolitik Evrope in Anglije – Dvodnevno srečanje v Sheffieldu, 5. in 6. februar 1999

©Dimitrij Mlekuž

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani,
Oddelek za arheologijo

Britanska *Prehistoric Society* vsako leto priredi znanstveno srečanje, posvečeno enemu od prazgodovinskih obdobj, na katerem se lahko s svojimi prispevki predstavijo tudi študentje. Letošnje, naslovljeno *Paleolitik in mezolitik Evrope in Anglije*, je zopet organizirala univerza v Sheffieldu. Sheffield, mesto jeklarn in *Full montya* po zlomu težke industrije išče novo identiteto in postaja pravo univerzitetno mesto. Univerza odpira nove oddelke in je lastnik množice stavb v mestnem središču, univerzitetno življenje pa zaznavno zaznamuje utrip mesta.

Prvi dan srečanja je bil namenjen študentom in predstavitvam magistrirjev in doktoratov. Teme so bile zelo različne, skupno pa je zanimanje za teoretske probleme, arheološki prostor, tafonomske procese v krajini in suvereno obvladovanje računalniške tehnologije tako za analize kot vizualizacije rezultatov. Zame, udeleženca iz srednje Evrope, je bila najbolj očitna razlika v pristopih k študiju arheologije v anglosaških deželah in drugje. Medtem ko se v srednji Evropi od študentov pričakuje poglobljeno poznavanje snovi in sposobnost za pridno zbiranje in kopičenje podatkov, morajo študentje iz anglosaških dežel pokazati inovativnost in svež pristop do starih tem.

Med zanimivejšimi predavanji prvega dne je bil prispevek Roba Hosfielda z Univerze v Bournemouthu, ki je predstavil svoj doktorat o modeliranju artefaktnih zbirov rečnih teras. Odličen primer, kako se da iztisniti arheološke informacije tudi iz popolnoma neuporabnih podatkov, v tem primeru antikvarskih zbirk starejšepaleolitskih pestnjakov, najdenih v prodnih terasah rek. S pomočjo prostorskega modeliranja podepozicijskih procesov, od erozije in akumulacije do kolekcije antikvarjev in modela akumulacije artefaktov, je poskušal razumeti demografijo in dolgoročne preživetvene strategije hominidov.

Jenny Moore in Madeline Solomon iz Sheffielda sta s kombiniranjem etnografskih pričevanj, etnoarheologije, ekoloških teorij in prostorskega modeliranja spregovorili o ekologiji ognja in razvili model za identifikacijo antropogenih požigov gozda v mezolitu.

Malcolm Lillie z Univerze v Sheffieldu je na podlagi patologije skeletov sklepal o zdravju in družbenih odnosih med poznomezolitskim prebivalstvom Ukrajine. Opisal je spremembe v prehrani in ekonomskih strategijah prebivalcev na prehodu iz mezolitika v neolitik, ki se kažejo kot spremembe patoloških znakov na skeletih.

Kako se da duhovito uporabiti ^{14}C datume, je prikazal Simon Blockley z Univerze v Bradfordu. S pomočjo kvantitativnih metod in primerne kalibracije serije datumov iz južne Nemčije je skušal dokazati stalno, čeprav šibko

prisotnost paleolitskih skupnosti v periglacialnih predelih tudi v ledenitvenih viških.

Oddelek za arheologijo sva zastopala avtor tega prispevka z modelom dinamike krajine na Ljubljanskem barju in Tomaž Fabec z novo zgodbo o prehodu h kmetovanju na tržaškem Krasu.

Osrednji del srečanja, naslovljen *Etnoarheologija lovcev-nabiralcev*, je potekal naslednji dan. V ospredju so bili predvsem kognitivni aspekti še živečih lovsko-nabiralniških skupnosti, predvsem vprašanja interpretacije stenske umetnosti, percepcije krajine in interakcij med lovci-nabiralci in kmetovalci.

Robert Layton in Robert Barton z Univerze v Durhamu sta govorila o izvoru vojskovanja pri ljudeh. Layton in Barton nasprotujeta teorijam nekaterih etologov, da je vojskovanje pri ljudeh – enako kot pri živalih – povezano z obrambo teritorijev in tako del človeške narave. V primerjavi z uniformno teritorialnostjo šimpanzov so lovsko-nabiralniške skupnosti razvile širok spekter teritorialnih vedenj, ki se običajno poskušajo izogniti vzrokom, ki pri šimpanzih vodijo k nasilju.

Peter Jordan z Univerze v Sheffieldu je pripravil predavanje o ritualnih krajinah lovsko-ribiško-nabiralniške skupnosti Khanti iz zahodne Sibirije. Zanimalo ga je, kako Khanti razumejo svojo krajino in kako se to odraža v prostorski organizaciji ritualnih in ekonomskih aspektov aktivnosti.

Etnologijo odnosov med lovci-nabiralci in kmetovalci je raziskovala Kathy Fewester iz Sheffielda. Obiskala je lovsko-nabiralniško skupnost Basarawa (San) in poljedelsko-živinorejsko skupnost Bamangwato v Botswani in opazovala, kako se odnosi med skupnostima odražajo v materialni kulturi. Rezultate terenskega dela je poskušala uporabiti kot analogijo za razumevanje prehoda h kmetovanju v Evropi in je opozorila na potenciale in omejitve takšnih analogij.

V skupku prispevkov o stenski umetnosti je izstopalo predavanje Christopherja Chippindala z Univerze v Cambridgeu, enega najvidnejših raziskovalcev stenske umetnosti, in Josephine Flood z Univerze v Sidneyu o etnoarheologiji aborogenske stenske umetnosti skupnosti Wardaman iz severne Avstralije. Zanimala ju je razlika med arheološko interpretacijo in kronologijo slik ter razumevanjem stenske umetnosti med Wardamani. Opozorila sta na premnoge kleči, ki prežijo na naivnega razlagalca stenske umetnosti. Že dejstvo, da Wardamani verjamejo, da avtorji večine slik niso človeška bitja, lahko obrne na glavo vsak poskus

interpretacije slik. Očitno je, menita, da to niso preproste slike s preprostimi pomeni, ki bi se jih dalo razumeti s preprostimi arheološkimi modeli.

Srečanje sta zaznamovala predvsem heterogenost predavateljev, tem in pristopov, ki najbrž odraža tudi stanje v proučevanju paleolitika in mezolitika nasploh. Kongres je bil tako bolj predstavitev trenutnih tokov na polju proučevanja mezolitika in neolitika ter etnoarheologije lovske-nabiralniških skupnosti in manj priložnost za diskusijo. Zato pa je bilo precej bolj živo in produktivno pokongresno življenje, ki se je pogosto zavleklo globoko v noč.
